

Motion till riksdagen 2008/09:Sk19

**av Lars Johansson m.fl. (s, v, mp)
med anledning av skr. 2008/09:183**

Redovisning av skatteutgifter 2009

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om restriktiv hållning till selektiva inslag i beskattningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen årligen i en skrivelse till riksdagen ska redovisa både skatteutgifter och skatteavdrag.

Ett skattesystem med mindre av nedsättningar, avdrag och andra särlösningar

Välfärden ska vara solidariskt finansierad genom att skatt betalas efter bärkraft, och välfärden ska sedan fördelas efter behov. Den som har högre inkomster och stora ekonomiska tillgångar ska bidra med mer än den som har lägre inkomster och mindre ekonomiska tillgångar. Alla ska däremot ha rätt till samma välfärd oavsett inkomst och förmögenhet. Skattesystemet bidrar tillsammans med socialförsäkringarna till att skapa en rättvis fördelning av samhällets resurser.

Människor måste kunna känna trygghet för att våga möta och positivt bejaka de ständiga förändringar som globaliseringen ger upphov till. Otrygga och rädda människor är inte kreativa och förändringsbenägna. Skattesystemet och välfärden är två sidor av samma mynt. Välfärden finansieras med skatter, och skatterna uppfattas som legitima så länge den offentliga välfärden kommer alla till del och håller en god kvalitet. Välfärden är inte gratis, utan finansieras av dem som arbetar, investerar, uppfinnar och betalar skatt i Sverige. Inte minst därför är den internationella skatteflykt som sker till de s.k. skatteparadiserna ett hot mot välfärden.

Det svenska skattesystemet reformerades för ett och ett halvt decennium sedan. Reformeringen föregicks av en omfattande dialog med alla riksdagspartier och med arbetsmarknadens parter. Skattereformens grundpelare har

Fel! Okänt namn på

varit så genomtänkta och välförankrade att de hållit över både en borgerlig regering 1991–1994 och en socialdemokratisk minoritetsregering, med stöd från Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna 1994–2006.

Ett huvudsyfte med skattereformen 1990–1991 var att skatterna bättre skulle fördelas efter bärkraft, samtidigt som arbete och sparande skulle stimuleras. Skattesystemet skulle därför inriktas på att finansiera offentliga utgifter och att bidra till en jämnare fördelning av levnadsstandarden, medan andra politiska mål i första hand skulle tillgodoses utanför skattesystemet.

De fyra grundpelarna för 1990–1991 års skattereform var sammanfattningsvis

- ? lägre skattesatser
- ? bredare skattebaser
- ? mer neutral och likformig beskattning
- ? enklare regler.

De tre senare grundpelarna borde även i dag kunna vägleda en skattereform. Frågan om nivån på skattesatserna måste diskuteras kopplad till nivån för välfärdsstatens ambitioner.

Strävan efter likformighet behöver dock inte stå i motsatsförhållande till att använda styrande skatter som snarare minskar än ökar snedvridningarna i ekonomin. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att på så sätt styra konsumtionen i en mer hållbar riktning. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. Vi anser att det kommer att behövas klimat- och energirelaterade skatteförändringar och skattehöjningar. Pengarna som genereras behövs för satsningar på ny energiteknik och utbyggnad av klimatvänlig infrastruktur, såsom järnväg och kollektivtrafik, forskning och utveckling och klimatanpassning av bostäder. Det är investeringar som gör att vi klarar klimatomålen samtidigt som ekonomin kan utvecklas och nya jobb skapas.

Samma år som skattereformen genomfördes förlorade Socialdemokraterna riksdagsvalet. Under de borgerliga regeringsåren 1991–1994 gjordes en rad stora avsteg från skattereformen, bl.a. sänktes skatten på kapitalinkomster, aktieutdelningar gjordes skattefria och fler fick betala statlig inkomstskatt.

Även den socialdemokratiska minoritetsregeringen gjorde ett stort antal ändringar i skattereglerna. Några har inneburit direkta avsteg från skattereformen, t.ex. införandet av egenavgifter och den lägre matmomsen. De flesta ändringar har dock handlat om justeringar av skattesatser eller skattejuridiska omarbetningar för att minska möjligheterna till skatteplanering, för att förenkla för skattebetalarna eller anpassa skattereglerna efter EU:s regler och den ökade rörligheten över gränserna. Andra ändringar har gjorts av miljö-, klimat- eller tillväxtpolitiska skäl.

Trots förändringarna var skattesystemet i allt väsentligt hösten 2006 fortfarande utformat efter de riktlinjer som formulerades inför skattereformen.

Utvecklingen i vår omvärld sedan skattereformen har präglats av hårdare konkurrens, inte minst på skatteområdet. Globaliseringen fortskrider, allt fler stater industrialiseras och många stater, inte minst i Asien, genomgår en snabb ekonomisk utveckling. Människor, kunskap och kapital är rörligare än

någonsin. Den hårdnande skattekonkurrensen beror också på att tekniken underlättar flyttningar av kapital och på den juridiska utvecklingen, inte minst EG-rättsligt. Banker och andra finansiella företag är aktiva med att sälja olika koncept som reducerar skatten för företag och enskilda. De nationella skattemyndigheterna ligger ofta steget efter.

Borgerlig skattepolitik

Den borgerliga regeringen har på mycket kort tid genomfört stora skattesänkningar. Det innebär ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som det bidragit till att urholka skattebaserna. I och med det minskas möjligheterna till en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna, och möjligheterna till välfärdssatsningar begränsas. Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare och förmögna samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer står för finansieringen. Det betyder att Sverige har fått vidgade klyftor. Ett flertal av regeringens skatteåtgärder är dessutom riktade till grupper eller sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att vi får fler undantag från en likformig beskattning. Den borgerliga regeringens skattepolitik har också inneburit en skevare regional fördelning av skatterna och gynnat män framför kvinnor.

Regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten har beslutat att lika inkomster ska beskattas olika beroende på förvärvskällan och på hur gammal inkomsttagaren är. Inte minst det s.k. jobbskatteavdraget, som ger pensionärer, arbetslösa och långtidssjuka en högre skatt än de i arbete, är ett avsteg från likformighetsprincipen. Inte bara skatterna utan även arbetsgivaravgifterna har sänkts på ett selektivt sätt. För ungdomar som vid årets ingång inte har fyllt 26 år har egenavgifterna och den allmänna löneavgiften satts ned. Den borgerliga regeringen har också velat ge direkta skattesubventioner till enskilda branscher. I stället för att ge alla branscher och företag likvärdiga villkor ansåg sig regeringen vara lämpad att peka ut i vilka branscher framtidens jobb ska komma. Särregler för enstaka branscher eller yrkesområden skapar alltid krångel och gränsdragningsproblem. Det skapar också ett tryck från andra branscher att få motsvarande förmåner. Särregler är dessutom i allmänhet orättvisa genom att särskilda skatteregler av detta slag gynnar konsumtionen av t.ex. vissa tjänster framför annan konsumtion, om skattskillnaden inte motiveras av att spegla samhällskostnader som annars inte syns i priset och där särregleringen därför snarast syftar till att minska snedvridningen av konsumtionen.

Vad händer med skatteutgifterna?

Utifrån de förhållandevis omfattande reformer och skattesänkningar som regeringen har genomfört och föreslagit kan man sluta sig till att den likformighetsprincip som var den bärande principen vid 1990–1991 års skattereform inte vägleder den nuvarande borgerliga regeringen i dess utformning av skatteuttaget. I stället går utvecklingen mot att utforma skatterna selektivt i

Fel! Okänt namn på

betydligt större utsträckning än tidigare. Selektiva regelverk innebär omfattande avgränsningsproblem (dvs. vilka och vad som ska omfattas av en viss regel) och svåröverskådliga skatteregler. Detta medför i sin tur ökade kostnader för skatteadministrationen. Dessa kostnader har regeringen i allmänhet bortsett ifrån i sina anslag till Skatteverket.

Den borgerliga regeringen satsade vid sitt tillträde hösten 2006 på att snabbt genomföra skattesänkningar. Många av de stora förändringarna sjuösettes med ett minimum av beredning. Det s.k. jobbskatteavdraget blev en viktig del av skattepolitiken 2007, men regeringen genomförde även stora ändringar i boendebeskattningen, slopade förmögenhetsskatten, slopade avdragsrätten för fack- och a-kasseavgifter samt införde en skattereduktion för hushållstjänster.

Under 2008 fortsatte regeringen att genomföra minst lika många – eller faktiskt fler – ändringar på skatteområdet. Regeringen har alltså inte för avsikt att slå av på takten i fråga om skattesänkningar, även om förslagen inte omfattar lika stora kostnader för staten som föregående år. Bland några av de större förändringarna för 2008 kan nämnas en ökning av jobbskatteavdraget, en omfattande omläggning av fastighetsbeskattningen och ett förslag till införande av skattelättnader för vissa delar av tjänstesektorn (ett förslag som dock övergavs då det stötte på patrull från EU-kommissionen).

Skatteförändringarna under 2009 inriktades dels på ett s.k. företagsskattepaket, dels på ett tredje steg i jobbskatteavdraget som kombinerat med en höjd beloppsgräns för den nedre brytpunkten kostar 15 miljarder kronor. Andra väsentliga förändringar på skatteområdet är ändrade regler kring F-skatt och att avdraget för hushållstjänster kombinerats med ett reparations-, om- och tillbyggnadsavdrag till ett s.k. hushållsskatteavdrag (HUS-avdrag) med en fakturamodell som lägger på utföraren, inte köparen, att få ut ersättningen från staten.

Med de ovan nämnda förändringarna förstärks bilden av att regeringen inte ställer sig bakom principer som likformighet och enkelhet när det gäller skatteuttaget, för att inte tala om rättvisa. Som nämnts tidigare innebär förändringarna att lika inkomster beskattas olika beroende på utbetalare m.m. Regelverket är dessutom mycket komplicerat, och det är svårt för den enskilde individen att skapa sig en överblick över de nya skattereglerna.

Skatterna har förändrats kraftigt sedan den borgerliga regeringens politik började verka från den 1 januari 2007. Under tre år har regeringen hunnit med att genomföra över 70 regelförändringar i skattesystemet, såväl stora som små. Det senaste exemplet är regeringens sänkning av inkomstskatterna med 15 miljarder kronor under 2009, som är ofinansierad, och sammantaget har skatterna nu sänkts med en årlig effekt av 85 miljarder kronor. Våldigt lite av dessa skattesänkningar har gått till alla de som nu drabbas av både jobb- och välfärdskrisen.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 27 april 2009

Lars Johansson (s)

Laila Bjurling (s)

Christin Hagberg (s)

Britta Rådström (s)

Birgitta Eriksson (s)

Helena Leander (mp)

Raimo Pärssinen (s)

Fredrik Olovsson (s)

Hans Olsson (s)

Marie Engström (v)